

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI**

“TASDIQLAYMAN”
KASB TA'ALIMI Fakultet dekani
FAKULTET K. Igamberdiyev
“ ” 2025-yil

**AXBOROT ILMI ASOSLARI fani bo'yicha
SILLABUS
Kunduzgi ta'lim uchun**

Bilim sohasi:	300000	- Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot
Ta'lim sohasi:	320000	- Jumalistika va axborot
Ta'lim yo'nalishi:	60320400	- Kutubxona axborot faoliyati (axborot-kutubxona texnologiyalari)

Toshkent – 2025

Fan nomi:	Axborot ilmi asoslari
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	AIK406
Yil	2
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	42
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	108
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon (yozma)
Fan tili:	O'zbek
Fan maqsadi (FM)	
FM1	<p>Ushbu kurs talabalarga axborot ilmiga keng kirish, ammo chuqur asosni taklif qilish, ulami fanning muhim nazariyalari, amaliyotlari va rivojlanayotgan tabiati bilan tanishtirish uchun puxta ishlab chiqilgan. U asosiy savolni o'rganishdan boshlanadi: axborot nima? Talabalar turli xil ijtimoiy, madaniy va texnologik kontekstlarda axborotning qanday yaratilishi, ifodalanishi, uzatilishi, saqlanishi va qo'llanilishini hisobga olgan holda turli xil ta'riflar, turlari va xususiyatlarini tanqidiy o'rganadilar.</p> <p>Kurs axborot fanining tarixiy rivojlanishini, uning kutubxona va hujjatlashtirish amaliyotidagi ildizlaridan tortib, hisoblash, ma'lumotlar fanlari va raqamli aloqa sohasidagi jadal yutuqlar natijasida shakllangan alohida akademik va professional soha sifatida paydo bo'lishigacha bo'lgan tarixiy rivojlanishini kuzatadi. Talabalar texnologik innovatsiyalarning ma'lumotlarga kirish, olish, tartibga solish va vaqt o'tishi bilan boshqarishga ta'sirini tahlil qiladilar.</p>
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich talablar	
1.	Yo'q. Bu kirish kursi axborot fani bo'yicha oldindan ma'lumotga ega bo'lmagan talabalar uchun mo'ljallangan.
Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan
TN1	Axborot fanining paydo bo'lishi, axborot fanining tarixiy rivojlanishi va fanlararo ildizlarini tavsiflash, kutubxonalar, arxivlar va axborot

	markazlarining axborot aylanishidagi roli, axborot fanining asosiy kichik sohalari va tadqiqot yo'nalishlari, axborot etikasi, siyosati va foydalanuvchiga yo'naltirilgan xizmatlarning ahamiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi;	
TN2	Axborotni tashkil qilish, olish va baholash bo'yicha ko'nikmalar, nazariy bilimlarni axborot muhitida amaliy faoliyat orqali qo'llash, axborot fani va informatika, aloqa va kutubxonashunoslik kabi tegishli fanlar o'rtasidagi munosabatlarni, rivojlanayotgan texnologiyalarning (masalan, AI, katta ma'lumotlar, bulutli hisoblash) axborotni boshqarish va ulardan foydalanish, metadata, tasniflash tizimlari va standartlarning axborotni tashkil qilish va ulardan foydalanishdagi rolini. bilishi va ulardan foydalana olishi;	
	Ko'nikmalar jihatidan:	
TN3	Mahalliy, milliy va xalqaro darajadagi axborot siyosati va ularning ma'lumotlariga kirish, maxfiylik va xavfsizlikka ta'siri, axborot fanida ma'lumotlarning roli, jumladan, ma'lumotlarni boshqarish, tahlil qilish va vizualizatsiya qilish, qaror qabul qilish va bilim almashishni yaxshilash uchun bilimlarni boshqarish tamoyillarini va uni tashkiliy sharoitlarda qo'llash, axborotdan foydalanish, raqamli savodxonlikni oshirish va raqamli tafovutni bartaraf etishda axborot fanining roli, fanlararo yondashuvlardan foydalangan holda real axborot muammolarini hal qilish, raqamli asrda axborotni tarqatish va undan foydalanishning ijtimoiy va madaniy oqibatleri, foydalanish qulayligi, foydalanish imkoniyati haqida ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza mashg'uloti (M)		Soat
M1	Kursga kirish Axborot ilmi faniga kirish	2
M2	Kutubxonalarning vazifalari	2
M3	Kutubxonalarning turlari va tiplari	4
M4	Kutubxona resurslarining kolleksiyalari	2
M5	Kutubxona texnik xizmatlari	6
M6	Kutubxonada kitobxonlar uchun xizmatlar. Axborot qidirish tizimi, tushunchalari va texnikasi	4
M7	Kutubxonachilarning ish tajribasi va ularning tajriba almashinishuvi	2
M8	Kutubxonashunoslik va axborot fanini aloqasi va tarkibiy xususiyatlari	2
M9	Kutubxonachilik kasbi va kasbiy tashkilotlar (axborot markazlari)	2
M10	Kutubxonalar tarixi. Tarixiy bosqichlari	2
M11	Jahonning mashhur kutubxonalari va ularning tarixi	2
M12	Mamlakatimiz kutubxonachilik ishi va uning rivojlanishi	2
M13	Kutubxonalar kelajagi. Axborot siyosatiga kirish	2
M14	Kutubxonashunoslik fanlari ta'limi	2

M15	Kutubxona va axborot fanlari integratsiyasi. Axborot xizmatlari va foydalanuvchi ehtiyojlari	2	
M16	Kutubxona va axborot fanlari integratsiyasi. Axborot sohasida sun'iy intellekt va ilovalar	2	
M17	Kutubxona va axborot fanlari integratsiyasi. Axborot sohasidagi kelajak tendentsiyalari va muammolari	2	
M18	Kelajak kutubxonalarini va kutubxonachilik ishi rivoji	2	
Jami:		44	
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)		Soat	
A1	Kutubxona va axborot fani aloqasi	2	
A2	Axborot turlari va manbalarini aniqlash	2	
A3	Kutubxona kataloglari va ma'lumotlar bazalarini o'rganish	2	
A4	Samarali qidiruv uchun mantiqiy operatorlardan foydalanish	2	
A5	Asosiy metama'lumotlar yaratilish	2	
A6	Iqtibos va havolalarni boshqarish vositalari	2	
A7	Raqamli kutubxona platformasini tahlil qilish	2	
A8	Mavzularni tasniflash sxemalariga kirish	2	
A9	Foydalanuvchining hatti-harakati, kuzatish	2	
A10	Oddiy boshqariladigan lug'at yaratish	2	
A11	Onlayn axborot manbalarini baholash	2	
A12	Case Study: Ochiq kirish jumalini baholash	2	
A13	Asosiy axborot xizmati modelini loyihalash	2	
A14	Etika Ssenariy Munozara	2	
A15	Yakuniy guruh loyihasi taqdimotlari	2	
Jami:		30	
Faoliyat turi : Mustaqil ish (IW)		Soat	Hisobot shakli
M11	Axborot fanining funksiyalaridan birini tanlang va uning foydalanuvchilar hamjamiyatlariga qanday ta'sir qilishi mumkinligini tushuntiring.	53	Mustaqil ish taqdimot
M12	Axborot fanining ijtimoiy jihatlaridan birini tanlang va uning jamiyat taraqqiyotini qanday yaxshilashini tushuntiring.	53	Mustaqil ish taqdimot
Jami:		106 s.	

Mustaqil ish talaba tomonidan mustaqil va individual ravishda darsdan tashqari, insho shaklida bajariladi va ushbu fan bo'yicha darslarda himoya qilinadi.

Asosiy adabiyotlar	
1	Rubin, R. E. (2020). <i>Foundations of Library and Information Science</i> (5th ed.). ALA Neal-Schuman.

2	<i>Theories of Information, Communication and Knowledge</i> – Fidelia Ibekwe-SanJuan & Thomas M. Dousa (2014)
3	<i>Library and Information Science: A Guide to Key Literature and Sources</i> – Michael F. Bemis (2014)
4	Case, D. O., & Given, L. M. (2016). <i>Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs, and Behavior</i> (4th ed.). Emerald Publishing.
5	Bawden, D., & Robinson, L. (2012). <i>Introduction to Information Science</i> . Facet Publishing.
Tavsiya qilinadigan qo‘shimcha adabiyotlar	
1	Bates, M. J. (2007). <i>What is Information Science?</i> Information Research, 12(4).
2	Floridi, L. (2010). <i>Information: A Very Short Introduction</i> . Oxford University Press.
3	Rowley, J., & Hartley, R. (2008). <i>Organizing Knowledge: An Introduction to Managing Access to Information</i> (4th ed.). Ashgate.
4	Saracevic, T. (1999). <i>Information Science</i> . Journal of the American Society for Information Science, 50(12), 1051–1063.
5	Witten, I. H., Bainbridge, D., & Nichols, D. M. (2010). <i>How to Build a Digital Library</i> (2nd ed.). Morgan Kaufmann.
Elektron manbalar	
1	https://www.researchgate.net/publication/366219265_INTRODUCTION_TO_INFORMATION_SCIENCE
2	https://nou.edu.ng/coursewarecontent/LIS%202020%20.pdf

Talabalarning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida mavzular bo‘yicha test nazorati yoki yozma oraliq nazorat o‘tkaziladi. Yakuniy nazoratga talaba ushbu testlarni yoki yozma oraliq nazoratni talab darajasida topshirgan taqdirda ruxsat etiladi.

Yakuniy baholashda ma‘ruza va amaliy mashg‘ulotlarning barcha mavzularini to‘liq o‘zlashtirgan talabalar ishtirok etishga ruxsat etiladi. Talaba semestr oxirida yakuniy baholashni oladi.

Talabalar bilimni baholash semestr davomida o‘quv materialini o‘zlashtirish ko‘rsatkichi va yakuniy nazorat (oraliq nazorat, topshiriq va yozma ish natijasi) asosida amalga oshiriladi.

Axborot faniga kirish ” kursi davomida talabalar 100 ballik tizimda baholanadi. Shundan 50 foiz ball davomat , joriy va oraliq natijalarga, 50 foizi yakuniy nazoratga ajratiladi. Joriy va oraliq ballarining umumiy natijasi 30 balldan past bo‘lgan talabalar yakuniy nazorat imtihoniga kiritilmaydi. Yakuniy nazoratda 30 va undan ortiq ball to‘plagan talaba fanni o‘zlashtirgan hisoblanadi.

Talabalarning fan bo'yicha bilimlarini baholash va nazorat qilish mezonlari

a) 5 (90-100 ball) baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga mos kelishi kerak:

- Mavzuning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib bera oladi;
- Mavzuga oid mavzularni shakllantirishda ilmiylik va mantiqni saqlagan holda ilmiy xato va noaniqliklarga yo'l qo'ymaslik;
- Fan bo'yicha fan materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyatini aniq tushunadi;
- Mavzu doirasida mustaqil va erkin fikrlash qobiliyatini namoyon qila oladi;
- Savollarga aniq va qisqa javob bera oladi;
- Ehtiyotkorlik bilan tayyorlangan eslatmalar;
- Mustaqil topshiriqlar to'liq, aniq va o'z vaqtida bajarildi;
- mavzuga oid qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlar to'liq o'zlashtirildi;
- Mavzuga oid mavzulardan biriga oid ilmiy maqola chop etilgan; va
- Tarixiy jarayonlarni izohlay bilish.

b) 4 (71-89 ball) baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga mos kelishi kerak:

- Fanning mohiyati va mazmunini anglash, fanga oid mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymaslik;
- Tegishli mavzu va uning mavzudagi ahamiyatini tushunish;
- O'quv rejasida doirasida fan bo'yicha berilgan topshiriq va topshiriqlarni bajarish;
- Mavzu bo'yicha savollarga to'liq javob bera oladi;
- Mavzuning konspekti diqqat bilan tuzilgan;
- Mavzu bo'yicha mustaqil topshiriqlarni bajarish; va
- Fanga oid qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlar to'liq o'zlashtirildi.

v) 3 (60-70 ball) baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga mos kelishi kerak:

- Mavzu haqida umumiy tushuncha mavjud;
- Mavzu bo'yicha mavzularni yoritish va taqdim etishda ayrim noaniqliklarga yo'l qo'yiladi;
- Materialning taqdimoti bepul va silliq emas;
- Mavzu bo'yicha savollar chalkash javoblarni olganda; va
- Mavzu bo'yicha matn to'liq shakllantirilmagan.

d) talabaning bilim darajasi quyidagi hollarda qoniqarsiz 2 (0-59 ball) ball bilan baholanishi mumkin:

- Mavzu bo'yicha darslarga tayyorlanmagan;
- Mavzu haqida hech qanday tasavvurga ega emas;
- Plagiat ;
- Matnda jiddiy xatolar mavjud;
- Mavzu bo'yicha savollarga javob olinmadi;
- bilimsizlik ning the mavzu .

Reyting baholash turlari quyidagicha taqsimlanadi

Baholash turlari	Joriy nazorat	Maksimal ball	O'tkazish vaqti
	Joriy baholash (15 ta vazifa)	30	O'quv jarayonining jadvaliga muvofiq
	Oraliq nazorat yozma test (ma'ruza o'qituvchi tomonidan olib boriladi)	10	O'quv jarayonining jadvaliga muvofiq
	Mustaqil ish (2 ta vazifa)	10	
	Yakuniy nazorat	50	Semestr oxirida
	Jami	100	

Dastur muallifi:	Alimohammadi D., Ziyodullayeva G.,
E-mail :	d.alimohammadi@tuit.uz
Telefon raqami :	+998 99 170 92 59
Tashkilot:	Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Axborot -kutubxona tizimlari kafedrasida
Taqrizchilar :	Raxmatullayev M.A., "AKT" kafedrasida professori Ganiyeva B.I., "AKT" kafedrasida professori

Mazkur Sillabus universitet Kengashining 2025-yil 28 09 dagi 8/8 (750/751) sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus AKT sohasida kasb ta'limi fakulteti Kengashining 2025-yil 25 09 dagi 26/9 sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Axborot-kutubxona tizimlari" kafedrasining 2025-yil 29 09 dagi 16 sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i:

A.K.Ergashev

AKT kafedrasida mudiri:

Sh.B. Normatov

Tuzuvchilar:

D.Alimohammadi
G. Ziyodullayeva

